RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL
DEPOT LÉGAL INDOCHINE N°2054

NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2083

MỖI SỐ: 0$02

NGÀY THỨ BẢY 1er MARS 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	A la dépêche pour toute la Haute-Région	Nguời dem đến nhà	Gửi về đường thủy	Gửi bằng xe hỏa Transindochinois	Nước ngoài và các thuộc địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00
Các công-sở		8.00	8.00	8.00	9.00	
Sáu tháng.	3.60	3.50	3.25	3.25	3.30	6.00
Ba tháng.	1.80	1.75	1.65	1.65	1.65	3.00
Một tháng.	0.60	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois.

Toutes les lettres testimoniales la rédaction doivent être adressées au directeur 61 bis, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN VĂN VINH
Rédacteur en chef : PHẠM HỮU LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN V. LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0=065 de large.

1re page	Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
	Par contrat annuel . . . .
	Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
	Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
	Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Sổ thu chi ở các làng

Theo trong điều-lệ cải-lương hương-chính mà quan Thống-sứ đã thông-tư đi các tỉnh, dặn các quan sứ, các quan tỉnh, các quan phủ huyện thân hành đốc suất các dân xã cứ chiếu theo đó mà thi-hành thì việc quan trọng nhất là việc lập sổ thu chi trong làng; việc ấy mà làm được minh bạch hẳn-hoi ra thì một là ngăn-ngừa được cái tệ-đoan những lạm của những kẻ dân-anh dân-chỉ trong làng, thuở nay vẫn mượn cái tiếng lo liệu việc làng mà xoay cái cuộc sinh-nhai sâu mọt, hai là sửa-đổi được cái tục-lệ ăn uống, xưa kia chi vì thất buộc nhau bằng cái nợ miệng mà người trong làng lắm kẻ đến nỗi bại sản khuynh gia, ba là gom góp trừ-súc được mỗi làng có một món tiền mà kinh-doanh các việc công-ích công-lợi, bốn nữa là tập cho nhân-dân trong xứ dần dần thông thạo được cái phương pháp chính-trị là cái phương-pháp quản-lý tài-sản chung, xếp-đặt công việc chung, được trơn-tru thì việc chính-trị trong nước cũng có ngày tham-dự được; ấy cái ích-lợi về sự lập sổ thu-chi ở các làng như thế, mà cũng vì thế quan Thống-sứ mới cần-quyền săn-sóc, cố làm sao cho các làng nhất luật cải-lương hết, việc thu chi trong làng đều dẫy đến chỉnh-đốn rành rẽ cho dân gian được hưởng những điều ích lợi như đã kể trên kia.

Song, nói rằng lập sổ thu chi, có phải cứ mua vài quyển sổ giấy in, biên quẩy biên quá cho có đủ số mục gọi là mà bảo việc thu chi trong làng hết thảy đã đều chỉnh-đốn rành rẽ cả rồi được ư? Cứ trong điều lệ của quan Thống-sứ đã duyệt định thì tiền thu nhập chia làm ba mục: một mục về những tiền thu nhập cưỡng bách, một mục về những tiền nhập đặc biệt, một mục về những tiền thu nhập tùy nghi; thu nhập cưỡng bách là những tiền bán hoa lợi của các vật công-sản, tiền nộp lệ cho làng về xôi lão cỗ lượt, khao vọng ma chay, thụ nhập đặc biệt là những tiền nhà nước trợ cấp cho hoặc tư-gia quyên cúng, thu-nhập tùy-nghi là những tiền lấy thuế nhà cửa trâu bò cùng tiền xử phạt người làng có điều gì trái khoản ước. Tiền chi xuất chia làm hai mục: một mục về những tiền chi-xuất thường, một mục về những tiền chi xuất đặc-biệt; chi xuất thường là những khoản tu bổ đình chùa, hội-hè, tế tự, phụ dụng cho các hương-chức, lương bổng cho các tuần-phu, chi xuất đặc-biệt là những khoản xây dựng trường học nhà thương, cứu tuất cơ hoang hạn lụt v. v. Kể việc thu chi trong các làng mà hoạch định ra từng mục từng khoản phân-minh như thế, cái thâm-ý của quan Thống-sứ thật cũng đã thấu hiểu tình-hình ở nơi thôn xã mà dự phòng các cái mối tệ cho dân rồi. Nhưng người ta đã thường nói : ma ăn vụng còn ai biết được lúc nào; cầu ấy chính là ám chỉ cái thủ-đoạn ly-kỳ của những phường gian tham diêu-hoạt, chấm mút của làng vậy; tuy các việc chi thu không có thể ra ngoài được những mục những khoản mà chính-phủ đã hoạch-định phân minh; song, cũng trong một mục đó, cũng trong một khoản đó mà cái thực số thu chi đem đối chiếu với cái hư số ở trong sổ dự toán có trình quan duyệt y, e mười làng chưa chắc đã được lấy một làng hai làng là thật đúng; mà cái sự man trá ấy xét được cho ra lại không phải là dễ; thí dụ như bán một thửa hậu-điền, trong sổ khai bán mỗi mẫu một năm năm đồng, trong tờ biên-bản bán ruộng cùng biên ngày ấy tháng ấy trước mặt hội-đồng hương-chức bán đấu giá một thửa ruộng hậu-điền, người giả giả sau cùng là mỗi năm năm đồng một mẫu, mà kỳ thực thì bạo người đồng một mẫu, trong số ấy thì một nửa đã vào những rượu, những thuốc phiện hay dư nữa thì vào túi mấy bác già họng chia tay rồi, chỉ một nửa vào quỹ công dân, cũng đã đủ phủ-hợp với sổ thu mà không chỗ hở để ai tìm ra mối được nữa; lại như lợp lại mấy gian đình, trong sổ chi dự toán là bốn chục đồng, trong tờ biên-bản chữa đình cũng biên nào mua ngói, nào mua vôi, nào mua cát, nào trả công thợ nề cũng ngầm ngầm vào khoảng trên dưới bốn chục, mà kỳ thực thì cả ngói, cả vôi, cả cát, cả công thợ nề chỉ độ hai chục, nếu cứ bằng ở sổ, ở biên-bản thì non nửa — có khi tới quá nửa đã bỏ ra ngoài cả làm một cái quả rất bở cho bọn xe mắm được mút tay. Hãy dẫn cử vài chuyện như thế thì suy ra trăm chuyện khác chuyện gì mà chẳng phục có cái tệ gian đối ăn-lậu ở trong, bảo rằng làng nào có sổ thu chi là làng ấy thu chi dâu dẫy đã đều được minh-bạch hẳn-hoi rồi thật không ai dám quả-quyết như thế.

Theo trong điều-lệ cải-lương hương-chính thì sổ thu chi trong làng do chánh-hương-hội dự thảo đem ra hội-đồng quyết định rồi trình quan duyệt y; song, như một bài trước tôi đã nói, chánh hương-hội phần nhiều là những bọn kỳ-mọt cũ hóa thân, hay không nữa thì cái địa-vị thực, cái quyền-hạn thực được thu phát trong làng cũng vẫn ở tay bọn kỳ-mọt cũ, gọi là dự thảo, gọi là quyết định, chẳng qua làm chiếu lệ cả mà thôi, chứ kỳ thực thì chính cái quyền sổ thu chi, tự cái con mắt gian tham diêu hiệt của họ coi, vốn chỉ là một sấp giấy lộn. Việc thu chi ở các làng mà làm được minh bạch hẳn hoi hay không được là chỉ còn có trông cậy về cái con mắt đen trời của các quan phủ huyện thận thận mà xét soi, nên cái chữ duyệt-y của quan trên là phần trọng yếu nhất trong quyền sổ thu chi của các làng cải lương vậy. Trong điều lệ cải lương hương-chính về sự lập sổ thu chi, quan Thống-sứ cũng chỉ dinh-ninh dặn các quan địa-phương phải xem xét kỹ-lưỡng và phải săn-sóc giữ gìn, chính vì một cái thâm-ý đó, chẳng biết trong lúc thừa-hành đã có dùng được cái như lời dặn ấy hay không?

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 28 Février 1924

Ngạch tư-pháp

M. Weil nguyên chánh tòa án Châu-đốc được bổ chánh tòa án Bắc-liêu.

Cải chánh-thề nước Hy-lạp

Nghị-viện bỏ 192 phiếu phản đối việc truất hoàng-tộc. Số phiếu ưng-thuận chỉ có 12. Nghị-viện giao cho chánh-phủ đặt một cuộc trưng-dân đầu phiếu.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 29 Février 1924

Cải chánh-sách lý-tài tại thuộc-địa nghị-viện

M. de Lasteyrie sắp đề nghị nghị-viện mấy bản dự-án luật-pháp nói về các phương-sách khiến cho sự dùng các trái-đoạn được tiện lợi, và khiến cho sự giao-dịch các trái đoạn được dễ dàng.

Thứ-đến nghị-viện lại làm việc. Nghị-viện ưng chuẩn việc cho phép tạm thời thi hành một tháng về sổ chi tiền 1 tháng.

Chỉ-dụ cấm những người ngoại-quốc không có nhẹp riêng không được buôn bán ở ngâu-thị, bắt đầu thi hành từ ngày 1er mars.

Việc kiểm-duyệt quân-bị ở nước Đức

Tại hội-đồng Ngoại-giao của nguyên-lão nghị-viện, đại-thống Bourgeois có nói : Việc kiểm-duyệt quân-bị ở nước Đức lúc buổi đầu mọi sự được như bằng ở sổ, ở biên-bản thì non nửa — có khi tới quá nửa đã bỏ ra ngoài cả làm một cái quả rất bở cho bọn xe mắm được mút tay. Hãy dẫn cử vài chuyện như thế thì suy ra trăm chuyện khác chuyện gì mà chẳng phục có cái tệ gian đối ăn-lậu ở trong, bảo rằng làng nào có sổ thu chi là làng ấy thu chi dâu dẫy đã đều được minh-bạch hẳn-hoi rồi thật không ai dám quả-quyết như thế.

Theo trong điều-lệ cải-lương hương-chính thì sổ thu chi trong làng do chánh-hương-hội dự thảo đem ra hội-đồng quyết định rồi trình quan duyệt y; song, như một bài trước tôi đã nói, chánh hương-hội phần nhiều là những bọn kỳ-mọt cũ hóa thân, hay không nữa thì cái địa-vị thực, cái quyền-hạn thực được thu phát trong làng cũng vẫn ở tay bọn kỳ-mọt cũ, gọi là dự thảo, gọi là quyết định, chẳng qua làm chiếu lệ cả mà thôi, chứ kỳ thực thì chính cái quyền sổ thu chi, tự cái con mắt gian tham diêu hiệt của họ coi, vốn chỉ là một sấp giấy lộn. Việc thu chi ở các làng mà làm được minh bạch hẳn hoi hay không

Tòa nội-các đương xét xem nếu nghị-viện phản đối các chỉ dụ thi-hành trong khi nghị-viện ủy toàn quyền cho chánh phủ, thì tòa nội-các sẽ xin giải-tán nghị-viện.

M. Stresemann diễn-thuyết tại Đức thực hết lòng thành thực với bổn khoản nước Đức điều đình riêng với nước Pháp không được. Ông mong rằng về cái vấn-đề ấy các nước Đồng-minh sẽ xử trí làm cho nước Pháp được như ý về mọi khoản. Ông lại nói : Những người Đức biết lẽ phải, ai cũng sẵn lòng điều đình với nước Pháp.

Tin Munich. — M. Krecbel, đốc-quyền của Hitler có nói hẳn hết sức vận-động cho nước Áo sẽ sáp-nhập nước Đức.

Tin Berlin. — Chánh-đảng trung-ương đình thỉnh-cầu chánh-phủ điều-đình với các nước Đồng-minh và hội-đồng Tổng-ủy-viên để xin cho trong khoảng thời gian 2 năm, việc bầu-cử được các hạt trú binh, việc bầu-cử được tự-do, và cái quyền ngôn-luận cũng tự-do.

Các xưởng tàu ở Hombourg, ở Lubeck, và ở Brême đình đóng cửa, vì thợ thuyền không chịu làm việc một ngày mười giờ.

Cavite, ngày 27 février 1924

Việc nước Mexique

Tin Mexico-City. — Đảng khởi-nguịch đặt cốt mìn ở đường hỏa-xa để làm cho một dãy hỏa-xa hành-khách đi từ Vera-Cruz đến Mexico-City nổ. Nhưng cốt-mìn nổ từ trước khi xe hỏa tới nơi. Đảng khởi-nghịch nhiều người bị hại.

Di sản của quan cố thống-lĩnh

Tin Washington. — Quan cố thống-lĩnh Woodrow Wilson có làm chúc-thư để lại gia sản cho phu-nhân Con gai ông là cô Margaret mỗi năm được lĩnh một số tiền là 2.500 dollars cho đến khi thành gia-thất thì thôi.

HOA-KỲ VỚI PHI-LUẬT-TÂN

Quan Thượng-thư Weeks nước Hoa-kỳ có tuyên bố tại hội-đồng coi việc Phi-luật-tân rằng ông phản đối việc cho Phi-luật-tân cộc-lập. Ông nói : Nước Phi-luật-tân mà có chánh-phủ độc-lập, thì trong những khi nước ngoài khai hấn, hoặc là trong những cuộc nghị luận quốc-tế, thực là nguy-hiểm cho chánh-phủ ấy. Ông lại nói các cuộc thương-mại kỹ-nghệ ở Phi-luật-tân hiện chưa được mấy, và cái tài-lực của chánh-phủ Phi-luật-tân cũng còn đơn giản lắm. Ông nói khi nào nước Phi-luật-tân có đủ thế-lực mà tự bảo lấy lấy các trái-đơn của bản-quốc phát-hành, hãy giờ mới có thể cho hưởng toàn quyền độc-lập được. Sau cùng ông nói : Các lĩnh-tụ chánh đảng ở Phi-luật-tân, nên vui lòng mà theo luật-pháp, và gom tại góp sức với các quan-chức của Hoa-kỳ bổ đến, chớ nên vội lo đến cái vấn-đề độc-lập làm gì. Ông cũng công nhận rằng người Phi-luật-tân có đủ tài-năng để đắp nền thống nhất trong nước hiện nay, song cái vấn-đề quan-trọng ngày nay không phải một ngày giải quyết xong vậy!

HẢI ĐÀM

Lối văn-chương giản tiện

Ông Victor Hugo khi mới xuất bản bộ Misérables, nóng ruột không biết sách có bán chạy không, mới gửi cho ông chủ nhà in phát-hành sách ấy một bức thư, mở ra chỉ có cái dấu hỏi (?). Ông chủ nhà in trả lời bằng một cái dấu ngạc-nhiên (!) để tỏ ý rằng sách bán chạy lắm lắm.

Ngày nay có mấy ông Đại-tổ-tôm gia cũng học lối văn giản-tiện ấy mà viết thư đi mời người đến đánh tổ-tôm, mở ra chỉ có mấy con số « 4+1 ».

Năm mới.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Tên các thứ cây cỏ ở trong quốc-văn ra thế nào?

(Tiếp theo)

Cây « Ngô-đồng » ; cây này so với Dương-liễu, thì chẳng hay ở đất Bắc thế nào, chứ ở Kinh thì it có lắm, mà thôi, nhưng lại cũng chỉ ở trong phong lưu mới có. Thân cây lên thẳng tuột, đến rõ cao mới đâm cành nhánh ; lá nó hình như bàn tay sẻ ; đá nó bao giờ cũng có pha mùi lục, trông mơn mởn, tưởng như hãy còn non. Dáng cây trông có vẻ sum sê sinh đẹp, cây ấy thường hay sinh đôi. (Kỳ giả đã từng được thấy cây Ngô-đồng trong một nhà quyền quí kia, nhưng chỉ biết có đến thế thôi ; chứ chưa hề được trông thấy nó có hoa, có trái, trái chín, lại nứt ra giống hình cái lá, như đã kể trong sách Tàu ấy cũng là một điều đáng tiếc vậy).

Cây Ngô-đồng, gỗ thẳng, thớ thịt sơ thông, người đời xưa bèn Tàu hay dùng làm mặt đờn, và lại cũng bởi tích chim Phụng-hoàng đậu cây « Ngô-đồng » cho nên đời sau mới qui trọng. Bên nước ta các nhà chơi đờn, cũng ngỏ », không rõ có quả thật là làm bằng gỗ « Ngô-đồng » hay là bằng thứ gỗ gì.

Hiện nay các quan tây có đem sang nước ta một thứ cây rất mau lớn và im mát là thường, thân cây thẳng mà dài, có trái to bằng trái cà-tim, nhiều múi, đến khi trái chín khô, nổ đôm đốp, vàng ra từng hột, đèm-đẹp nhưng nếu vô ý mà ăn lầm độ ba hột trở lên, thì phát đau bụng dữ dội và đi đại tả rất là nguy kịch. Cây ấy để trồng lấn, gặp chỗ đất tốt, độ trong vài năm thì đã to tướng, có thể lớn bằng các thứ cây khác độ mươi năm mà bóng im thật là đen đất, nhưng hễ gặp gió bão thì gẫy tiệt chẳng còn gì.

Ấy cái nã, đó, mà mấy năm trước nghe người ta gọi là « Vông-tây » vì tây đem sang, mà cây có gai như vông, sau lại nghe gọi là « Vông-đồng », có người lại tự tiện cho là ít lâu nữa cũng đến như cây « Dương liễu » ! Ngỡ thế mà đáng trách cho người mình cái gì cũng hay cầu thả, hình như it ai là kẻ biết lưu tâm đến những tên cây cỏ ra thế nào, cứ phó thác cho ai muốn đặt tên gì cũng được cả. (cây ấy nghe các quí quan gọi là (Xap-li-ê, nhưng kỳ giả không rõ nguyên văn viết ra làm sao).

Nếu ta đã không biết cây « Ngô-đồng » ra thế nào, mà cây gì cũng gán cho là « Ngô-đồng » thì khi ta ngâm câu « giếng (1) vàng đã rụng một vài lá ngô » . . . , « vì ai nên lá rơi ngô tàn » . . . , « ngày thu mưa gió lại rơi ngô vàng » : . . « cây ngô cành bích, chim phượng-hoàn, đậu cao... » vân vân. Ôi! chỉ biết ngâm nga, mà không biết ngẫm nghĩ, thì nó còn ra cái thú vị gì!

(Còn nữa)

Phụng-Đình, Tourane

Cải chính

Về bài tên các thứ cây cỏ này, ở trong số báo 2074, đoạn thứ hai « hay là có lẽm đó thôi » mất hết một hàng, nguyên là « . . . có lẽm người chỉ nghe ai nói sao thì bắt chước vậy đó thôi ».

Đoạn thứ năm « Liễu triu ngành xuân mấy dặm đê », ở Huế nói « Triu cũng như ở Bắc nói « Triu », chứ không phải « Liễu trác vân vân ».

(1) Nguyên bởi chữ « Kim tỉnh mà dịch ra, tức là cái bờn xây bằng vôi gạch, hòn trông cây ngô đồng, chứ không phải giếng nước đâu.

VIỆC MỘT NGƯỜI NGA BỊ TÒA ÁN TRUNG-HOA KẾT ÁN XỬ-TỬ

Tòa Thượng-thẩm Trung-hoa không chấp đơn kháng-án của người Nga Korniloff, và y cái án kết vào tội xử-tử. Người Trung-hoa sợ người Nga ấy trốn mất, vẫn nhốt trong một cái cũi. Khi giải đến trước tòa-án, chân tay đều bị xích. Tòa-án Trung-hoa có báo cho người ấy biết rằng hiện nay còn có thể chống án lên Nguyên-lão nghị-viện nữa.

Những người quen biết người Nga ấy nói rằng nay ra nhân dịp ân-xá xuân thủ, án sẽ được giảm mà đổi làm tội khác chăng.

MỘT BÀI DIỄN VĂN CỦA QUAN THUỘC-ĐỊA BỘ THƯỢNG-THƯ

Ngày 17 janvier 1924, trong khi làm lễ khánh-thành việc đặt đường vô-tuyến-điện từ Saigon sang Pháp, quan Thuộc-địa bộ thượng-thư Albert Sarraut có đọc tại bộ kinh-tế Đông-pháp ở Paris, một bài diễn văn lược dịch như sau này :

Cách nhau có mấy ngày, cũng vào khoảng đầu năm nay, mà hai thuộc-địa lớn của Pháp ở Phi-châu và Á-châu, đã gợp phần vào cái kho tài-sản của nước Pháp hai cái công-trình thật vĩ-đại, hai cái thành-thích thật oai-hùng. Các thuộc-địa ấy ra công gắng sức, bền lòng vững chí, không hô-hào, không cổ-động, bấy nay cứ một niềm lặng-lẽ mà theo đuổi cái công-cuộc khai-hóa của Mẫu-quốc đã vạch đường chỉ lối cho.

Mới mười lăm ngày trước đây thuộc-địa Tây-phi-châu đã làm lễ hoàn-thành đường hỏa xa Thiès-Kayes, thực là một cái công-trình đáng ngợi khen vô cùng, lớn thực lắm công phu khó nhọc, khiến cho Phi-châu từ nay lại thêm được một con đường sắt 667 kilomètres. Nay mai đọc con đường ấy sẽ nối nỏ ra vô số là hòa sẵn, là vật liệu mà đem bán tại các thị-trường bên Mẫu-quốc được tiện-lợi hơn trước biết bao.

Ngày nay đến Đông-pháp lại làm lễ bắt đầu mở con đường vô-tuyến-điện Saigon. Đồn vô-tuyến ấy rất quan-trọng, mà cái phạm-vi lại rất rộng-rãi bao-la, sau đồn vô-tuyến-điện Sainte Assise thì đồn vô-tuyến Saigon thực đứng vào bậc thứ nhì thế-giới vậy. Cái luồng điện mạnh mẽ của đồn ấy vượt qua một đội đường dài tới 10.000 kilomètres, thẳng đến tận đồn vô-tuyến Bordeaux, từ nay có thể trực tiếp thông tin từ các thuộc-địa Á-châu với thượng-quốc mà bấy nay vẫn phải gửi nhờ giấy của nước ngoài.

Thế là từ nay, nước ta, nghĩa là thượng quốc và thuộc-quốc ở chốn bờ bến Thái-bình-dương, giữa chỗ cái ngã ba thế-giới có đủ cả các chủng-loại kia, ở chốn trung-tâm điểm cuộc thương-lại cạnh-tranh về chính-trị, về kinh-tế của các dân-tộc kia, sẽ có riêng một cái lợi-khí rất tinh nhuệ để mà làm mở-mang cái lợi nguyên về đường thương-mại của ta, để mà làm bành-trướng cái thế-lực của ta về tinh-thần và trí-tuệ ở cõi Viễn-đông vậy.

Thế là nước Pháp là nước trước nhất đứng dụng cái đài khoa-học cao chót vót ở địa đầu phương Á-tế-á đó.

Trong khi chúng ta ra công gắng sức dụng lên các công-trình vĩ đại ở các phương đất xa-xôi, các công-trình ấy chính là cái biểu-hiệu sự cần lao, sự tiến-bộ của ta, thì trong lòng ta có nẩy ra chút cảm-tưởng tự cao là cảm-tưởng rằng các cái công-trình ta dụng lên đó chính là cái cơ-quan của cuộc hòa-bình, chính là cái lợi-khí về đường đồng lao cộng tác của

Đo Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

các dân-tộc trên thế-giới vậy. Dù rằng khắp xung quanh miền đại dương ấy, là những miền mà lòng ta chỉ cầu khẩn cho được thái-bình luôn, cho xứng với cái tên là bể Thái-bình các nước khác lại cứ chuyên lòng về những sự chế-tạo các cơ-khí quân nhung, thì cái nước Pháp này, mà thiên-hạ vẫn bảo là một nước ham cái đế-quốc chủ-nghĩa, cứ nhất tâm đem hết tài lực để dựng nên các cơ-quan làm cho các nước thân yêu gần gụi nhau, hô hào các dân-tộc cùng nhau gom tài góp sức vào một cái công việc công cộng,để cho nhân loại cùng nhau lợi dụng các cái của giời vô cùng tận trên mặt ngôi hành-tinh này, hầu mà kiếm cách làm cho đời người được hưởng nhiều sự sung sướng thú vị hơn, chứ đừng có đoái màng đến những việc tranh bá, những việc mưu độc chiếm kỳ quyền, độc tranh kỳ lợi chi chi.

Nước Pháp cứ một niềm theo cái thói di-truyền xưa nay, cố nói cho tới cái ý-tưởng quảng-đại mà ba năm trước đây tôi đã giải bày trong bài mào đầu bản dự-thảo luật-pháp về việc khai thác thuộc-địa. Tôi đã nói kỳ cái chân-lý tuyệt-đối kia nó minh thị cho hết thảy chánh phủ các nước đều phải tự nhận lấy một nghĩa-vụ rất lớn trong cách hành-chính theo lối nhân-quyền: cái chân-lý ấy là hiện nay trên cõi thế-giới mông mênh này, từ các xứ hoàng-chủng cho chí các xứ hắc chủng, có hàng mấy trăm triệu con người còn phải sống một cách thiếu-thốn lắm chẳng có miếng mà ăn, chẳng có cái mà mặc, khốn khổ tiêu mòn về nỗi đói khó, thật chưa được hưởng tí gì về các cái công-quả của cái công-cuộc văn-minh mà mỗi ngày cứ mỗi cung hiến ra vô số cho các nơi tiên-tiến.

Đồn vô-tuyến-điện Saigon nay bật lên những ánh diện sáng lòe ở cõi lục-địa Á-châu tối-tăm kia, để hô hào cho các dân-tộc đem cái nghị-lực ra gây nên những công cuộc ích-lợi cho nhân-loại. Mong sao một ngày kia đồn vô-tuyến ấy sẽ được gửi tin khắp thế-giới để báo cho các chủng-tộc biết đến ngày các chủng tộc không cạnh tranh nhau nữa, ai nấy vui lòng cam đoan một niềm tôn trọng cái quyền lợi của nhân-loại, và cuộc độc lập của các quốc-dân.

Ấy vì cái lý-tưởng hòa bình thân-ái ấy mà trong bốn năm trường mới đây nước Pháp đã đem giọt máu đào mà bảo thủ cái tự-do của các dân-tộc, và đến nay lại đem đồn vô-tuyến ở thuộc-địa Á-châu cống hiến cho thế-giới trao đổi tin tức với nhau.

Nay tôi lấy tư-cách là Thượng-thư Thuộc-địa, xin thay lời cõi Đông-pháp mà giao đồn ấy về Mẫu-quốc chủ-trương, tôi dám mong rằng cái công-trình vĩ-đại do cái công-lao của các thuộc-địa gây dựng nên đó, sẽ làm cho người Pháp ai cũng một lòng tin cậy, một lòng hy-vọng về cái thế-lực, về cuộc yên vui của tổ-quốc như tôi.

N. T. C

Cuộc thi thơ

Của Nam-trung-Quyền nữ-sĩ

MDCCCXCVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu đây là kỷ-niệm chung.
Đường bệ mở mang ba cửa rộng.
Cung tường phẳng phắn một đường thông.

Rừng nho bể thánh in màu đạo,
Gió Á mưa Âu vững cột đồng.
Trong thủ phồn hoa riêng một cảnh,
Cương-thường bền mãi với non sông

MDCCCXCIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu bia truyền dấu tổ-tông.
Tường vách uốn vây nên khuyết-lý,
Nha phường ăn vận nếp nho-phong.
Sóng văn gió lượn dòng sông Nhị,
Hoa vật mây tuôn đỉnh núi Nùng.
Hai chữ văn-minh trong vận hội.
Học càng mở rộng đạo càng thông.

Vũ-đình-Khuyến
Làng Vạn-diễm, Nam-định

MCM

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trải Lý, Trần, Lê một miếu chung.
Hoa quanh cung tường riêng đất Bắc,
Gương treo nhật nguyệt khắp trời Đông.

Giáp khoa bia tạc màu chưa nhạt,
Đỉnh tế hương bay khói vẫn nồng.
Quốc-túy gây nên từ đấy trước,
Hỏi làng tân-học thử qua trông.

Đặng-vũ-Khang
Làng Hành-thiện, Nam-định

Cuộc công-thải Đông-pháp

Mở số lần thứ tám

Sáng hôm nay tại Hội-đồng coi việc mở số công-thải Đông-pháp đã họp tại tòa Đốc-lý để rút những số được hoàn lại như sau này:

Bốn số này được hoàn lại 1.000 đồng.

118.887 55.926 71.421 41.985

Hai mươi sáu số sau này được hoàn lại 500 đồng.

116.731	20.587	28.594	36.788
33.434	49.891	114.543	121.188
73.686	68.517	19.996	26.079
121.349	4.742	83.576	51.588
99.605	46.921	65.548	11.073
49.361	72.917	20.051	1.641
103.[illegible]2	27.748		

Một nghìn số sau này được hoàn lại 100 đồng:

104.299	18.744	39.219	57.867
109.784	38.692	71.568	36.798
109.942	41.025	76.783	49.139
13.211	20.695	54.724	100.939
98.510	30.449	112.408	43.412
44.332	69.106	113.006	34.093
49.699	73.150	37.707	101.676
37.651	64.472	31.019	117.826
87.074	25.600	34.921	12.654
86.445	119.351	62.405	19.781
79.040	71.628	18.394	17.269
109.650	111.746	44.803	51.654
73.171	106.510	63.254	35.712
105.549	73.208	53.008	80.093
61.630	108.214	69.667	76.369
55.426	61.279	111.691	74.385
79.174	115.289	51.383	50.518
14.325	96.622	47.040	111.225
109.173	68.643	4.415	52.116
33.614	74.291	79.190	65.032
116.066	98.457	94.258	21.275
55.589	111.496	85.369	78.449
77.958	4.590	53.539	23.856
97.824	76.685	1.565	30.586
75.845	106.795	4.561	72.114
115.957	67.162	88.901	34.997
72.608	98.624	121.830	77.382
22.869	72.002	75.710	33.377
37.905	83.608	71.919	82.587
117.708	91.741	51.527	77.616
98.387	83.199	117.237	5.828
80.418	123.193	113.582	40.339
332	21.898	96.898	85.145
54.056	85.883	33.660	78.170
30.112	94.401	121.703	69.358
45.059	110.314	92.482	77.403
30.259	39.875	6.851	86.233
8.519	106.520	50.707	92.931
50.140	120.935	77.249	110.518
40.342	102.799	10.344	300.20
90.209	75.843	49.593	111.949
73.315	86.721	62.957	59.754
118.083	43.753	37.680	70.792
57.770	54.975	105.109	103.471
23.141	7.566	45.472	12.115
109.792	87.227	97.699	109.638
103.250	37.881	37.238	114.345
99.355	122.252	67.925	75.332
46.395	21.295	95.886	18.247
29.701	95.660	123.383	7.935
50.930	22.002	79.568	41.060
90.134	78.479	40.931	50.761
85.907	10.954	102.105	77.886
61.968	79.318	21.991	59.609
91.549	111.640	111.089	97.030
33.945	96.805	40.992	93.002
109.533	31.247	96.886	106.684
122.656	24.257	112.616	4.436
5.082	57.407	110.275	81.175
97.268	22.447	92.219	93.340
45.566	39.470	46.990	115.980
40.146	23.980	12.909	93.403
85.033	48.723	8.635	98.260
53.637	72.664	108.808	45.645
60.596	42.261	36.673	49.110
95.780	11.656	20.945	53.898
112.782	68.304	76.164	100.803
111.628	17.898	80.386	73.916
37.499	121.752	26.797	11.109
61.759	23.193	113.835	32.232
105.577	72.778	61.473	70.238
95.422	15.987	90.732	61.074
67.642	55.046	22.050	11.420
60.684	12.591	63.067	19.499
101.799	86.943	89.092	18.812
16.638	78.102	46.276	51.234
24.916	9.761	60.942	74.433
79.142	80.991	9.167	122.970
41.013	61.740	81.790	31.719
117.057	120.951	35.038	65.324
90.195	544	29.425	1.006
82.495	105.853	47.743	118.940
46.759	2.671	85.159	52.860
104.995	74.303	101.207	25.186
10.517	81.022	24.354	78.356
63.475	38.691	77.491	82.882
121.645	24.062	105.997	10.200
38.347	120.860	73.534	61.036
39.854	87.793	25.566	30.252
63.347	80.376	27.860	2.123
116.546	51.118	84.066	81.109
113.350	10.156	86.281	93.343
88.595	55.466	59.344	19.690
51.562	6.199	121.706	21.813
4.598	56.781	112.497	62.081
45.359	107.101	82.282	7.454
59.169	93.900	80.640	109.257
77.516	113.950	122.984	15.431
20.149	3.884	73.395	123.357
73.852	107.022	44.992	25.110
60.215	34.752	101.722	17.175
25.883	100.239	19.698	81.739
7.641	78.119	10.780	56.352
47.501	6.338	123.038	80.113
117.006	15.736	122.218	54.099
97.701	119.951	93.018	41.543
111.754	42.275	43.448	52.293
50.269	36.372	56.671	32.937
27.680	16.172	7.356	109.341
7.922	16.664	97.166	35.199
41.064	19.502	117.542	43.043
121.108	117.463	9.545	78.613
42.727	18.659	61.668	70.344
96.487	108.121	20.226	107.736
72.972	88.053	17.713	23.129
78.359	99.153	46.458	119.358
7.897	56.807	65.161	107.554
77.262	68.718	56.844	107.453
42.990	68.638	44.283	116.324
41.800	56.136	96.232	103.621
50.796	23.132	70.010	11.055
92.119	43.400	11.686	43.963
57.376	18.999	114.820	10.354
29.422	25.045	35.371	52.629
93.911	9.013	98.216	91.562
90.606	65.710	108.680	77.932
90.817	10.874	99.488	55.641
109.588	10.946	5.699	79.440
82.192	48.562	115.836	69.334
119.172	14.925	20.889	60.409
94.872	64.394	84.773	119.926
117.347	33.835	32.128	24.996
57.184	112.491	80.790	49.050
706	4.471	110.231	16.260
74.773	42.801	45.745	7.341
100.732	99.184	123.260	13.132
40.944	102.073	61.227	117.903
94.240	24.759	111.509	32.461
109.820	119.930	97.543	24.156
73.919	96.639	17.403	64.420
101.586	73.431	96.853	5.931
118.879	109.163	6,274	110.714

10.434	33.859	121.862	84.275
104.207	116.125	54.396	116.653
80.699	56.590	177.889	93.063
46.938	27.617	20.045	123.326
55.343	71.478	76.118	10.387
22.446	44.851	69.373	10.195
82.383	95.611	114.394	1.633
9.407	106.465	4.117	56.385
78.487	104.893	93.850	23.842
25.160	14.469	90.046	50.593
86.930	78.371	42.958	63.680
3.778	78.324	92.558	90.072
30.966	319.072	17.141	43.875
67.598	43.321	101.551	108.741
121.078	33.885	85.393	123.103
78.899	101.543	60.661	13.231
118.647	79.134	84.216	111.359
15.057	59.048	51.641	7.859
115.385	39.761	68.146	57.493
93.953	96.175	51.186	94.067
74.941	117.731	12.203	75.250
62.772	84.709	76.430	36.387
31.516	85.230	42.329	80.815
14.542	102.314	110.569	94.726
76.932	114.016	89.637	72.385
21.418	8.843	29.451	89.842
77.047	89.498	51.807	9.598
116.003	83.003	111.768	59.625
18.609	92.373	26.609	77.985
45.449	105.012	71.011	37.842
75.042	8.609	10.048	88.976
26.550	94.630	86.219	114.928
9.358	47.212	94.063	39.305
93.547	89.030	69.436	50.998
71.577	104.398	61.775	110.425
91.097	100.456	72.944	82.863
115.655	25.954	121.312	15.660
69.098	115.522	71.911	106.364
122.382	82.968	46.422	16.549
45.652	24.318	15.043	2.900
41.818	65.401	100.676	84.648
67.500	70.922	129.977	72.838
112.195	39.411	59.254	97.472
81.824	29.812	56.175	91.125
2.692	83.235	66.839	51.108
114.795	56.038	65.985	112.268
34.509	45.647	73.959	17.175
34.356	51.154	27.724	40.579
74.251	7.191	55.256	64.622
85.856	118.737	8.812	69.188
78.591	27.592	83.483	107.982
112.531	40.157	14.142	13.537
29.752	116.756	62.512	94.276
47.329	80.997	114.303	4.827
62.396	84.142	35.676	120.790
63.328	121.209	40.329	82.256
59.302	75.821	80.377	60.985
52.366	63.891	33.077	91.390
34.847	77.838	105.931	33.118
95.709	82.408	29.932	114.940
80.042	110.229	20.897	10.867
91.487	28.672	109.758	78.957
43.763	33.435	65.215	38.363
109.085	50.619	15.734	62.634
33.605	44.472	16.315	23.778
61.939	20.342	89.483	62.193
62.360	109.773	122.961	98.680
84.117	90.489	75.994	9.307
59.902	110.919	35.285	72.397
102.331	92.511	53.807	70.262
46.979	92.089	77.373	102.071
79.120	64.236	110.953	72.442
1.892	78.597	89.926	1.987
59.607	68.804	57.675	38.198
25.450	63.402	97.386	51.886
91.070	49.302	61.518	97.002
51.560	94.179	37.179	55.683
14.668	101.467	106.924	106.399
22.716	111.135	73.480	67.416
25.276	13.555	6.297	81.389
59.180	41.073	58.410	59.428
25.572	86.375	87.211	26.319
95.180	108.981	55.915	99.243
50.071	105.012	72.870	79.118
14.577	85.062	122.295	77.466
35.558	8.899	8.299	108.612
103.473	82.729	109.278	77.447
25.578	28.379	106.937	110.085
6.655	91.215	32.815	107.774
40.830	115.896	72.808	7.878
122.757	43.597	30.457	57.563
113.558	58.773	75.585	103.379
71.411	89.915	14.108	110.843
97.127	116.976	80.081	123.136
43.507	53.842	26.136	69.981
23.030	51.143	121.820	83.106
84.944	40.029	72.969	66.918
30.735	76.956	703.509	30.274
74.850	65.847	90.412	1.127
63.543	32.196	64.478	11.704
121.611	47.147	51.231	22.076
41.296	71.202	103.141	121.529
55.299	83.637	89.752	15.632
67.592	53.156	90.670	43.559
60.168	102.584	94.316	2.622
120.805	77.539	90.435	
64.778	50.886	49.271	
35.982	18.158	21.793	

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 22 độ
15 giờ 22 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Chủ-nhật, 2 Mars 1924

Quinquagésime

Âm-lịch

27 tháng giêng năm Giáp-tí

Ngày Canh-thìn

Hành Kim, Sao Hư, Trực Mãn

KY: Khốc-khấp.

NGHI: Tế tự, Kỳ-phúc, Thượng-biểu, Hội hữu, Bộ-tróc, Điền-liệp, Kết-võng.

Ngày kia:

Dương-lịch

Thứ hai, 3 Mars 1924

S. Clunégonde

Âm-lịch

28 tháng giêng năm Giáp-tí

Ngày Tân-tị

Hành Kim, Sao Nguy, Trực Bình.

KY: Tác-tương, Xuất-hành

NGHI: Bình-trị đạo-đồ = Tu-sức tường-viên

Giá bạc. — Kể từ ngày 1er Mars 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là **12 f.00.**

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 1er mars 1924*: 3%. 56.50. — 3%. Thứ hoàn vốn dần 66, — 4%. 1917 60, 65. 4%. 1918 59.60. — 5%. 1915-16 70 85. — 5%. 1920 84.85. — 6%. 1920 82.25.

Tin tàu. — Tàu *Amiral Nielly* khởi hành ở Marseille ngày 29 février, đi Haiphong.

Quan sứ-thần Pháp tại Bangkok. — Quan sứ-thần Pháp tại Bangkok cùng với MM. Damour và de Lesterre ngày 25 février ở Xiêng-Ray đã đi ô-tô tới Xieng-Sen. Các ngài đi 60 kilomètres ở sông Mékong mà hết có 3 giờ. M. Pila đã tới Houei-sai tối 27 février và ngày 28 lại đi Luang-Prabang chừng 3 mars thì tới nơi. Rồi ngài lại đi thẳng đến Hanoi.

Các sở Vô-tuyến-điện. — Từ ngày 17 décembre vừa rồi, những tin của sở Vô-tuyến-điện Bordeaux thì ngày nào sở Vô-tuyến-điện Bạch-mai cũng đánh đi.

Từ ngày 13 février thì sở Vô-tuyến-điện Saigon cũng chuyền những tin ấy cho các sở khác bắt được, duy có sở Mon cay, Hà-giang thì nay mai sẽ có đủ máy để thu được tin.

Từ nay trở đi thì chỉ có sở Vô-tuyến điện Saigon thông tin riêng về các báo mà thôi.

Các máy bay Xiêm-la. — Quan Đại-lý chủ tỉnh Houeisai có điện rằng ba chiếc máy bay Xiêm-la từ Bangkok đã bay sang Xieng-ray ngày 24 février Có một chiếc qua Xieng-San đến Xiêng-Khong và có lượn qua thành-phố Xieng-Khong và đồn Houeisai một lúc rồi lại bay về Xieng-Sen mà không đỗ xuống đất.

Tối thứ hai có rước đèn. — Đến tối thứ hai 3 mars này có rước đèn, họp tại trước cửa tòa Đốc-lý và qua những đường phố sau này:

Đường Dominé, Amiral Courbet, France, Général Galliéni, Laubarède, Bobillot, Paul-Bert, Francis Garnier, hàng Đào, hàng Bồ, hàng Bát-đàn, hàng Điếu, cửa Đông, Bichot, Maréchal Joffre.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương-trình từ ngày thứ tư 27 Février đến ngày thứ bảy 1er Mars 1924

Chuyện rất buồn cười

LE FILON DU BOUIF

Chia làm 5 phần

Nay mai sẽ chớp một phim rất hay mà các rạp chớp bóng Paris rạp nào cũng đã chiếu qua là:

NANOUCK, L'ESQUIMAU

Sau chuyện

BA NGƯỜI NGỰ LÂM PHÁO-THỦ

sẽ chiếu đến chuyện

HAI MƯƠI NĂM VỀ SAU

CÓ BUỔI CHIẾU THỨ TƯ, VÀ BUỔI SÁNG CHỦ-NHẬT, THÌ ĐỔI CHƯƠNG-TRÌNH

TRẢ GIÁ THỰC CAO

[illegible] nào, mà mang đến bán cho bản-hiệu, sẽ tính một giá rất cao.

HOÀNG-XUÂN-LAN

Chủ hiệu Fonderie Tonkinoise

39, Phố hàng Quạt, Hanoi

2059

Tiệc của hội Địa-dư. — Đến tối thứ ba 11 mars hồi 8 giờ, hội Địa-dư sẽ làm tiệc tháng tại nhà xéc Tây. Tiệc xong chừng 10 giờ thì quan đốc Finot trường Bác-cổ sẽ nói về cái cảm-tưởng trong khi sang Xiêm-la.

Cuộc đá bóng. — Đến chiều mai, ở khu đất trại binh đường Puginier sẽ có cuộc đá bóng của những tay giỏi hội Đáp-cầu thi với hội F. C. Hanoien.

Chắc là người đến xem sẽ đông lắm, trước là mua vui, sau là khuyến khích cho sự thể-thao trong nước.

Các sắc áo như sau này:

Bọn Đáp-cầu: áo kẻ đen và trắng.

Bọn Hanoi: sắc lục và đỏ.

Đúng 3 giờ thì bắt đầu mở cuộc. Hội Hanoi có những tay này:

Goal: Menin; *arrières*: Souvannat và Rivière; *demis*: Vinh, Mégy, Thi; *avant*: Lauret, Piénovi, Labeye, Descornes, Moreau.

Đường Vinh đi Thakhek. — Kể từ ngày 2 mars trở đi và suốt trong mùa nước xuống thì ô-tô chở thư từ Vinh đi Thakhek và từ Thakhek (Ai-lao) về Vinh theo những ngày sau này:

Ở Vinh đi ngày chủ-nhật.

Ở Thakhek về ngày thứ ba.

Vậy thì các thư từ ở Bắc-kỳ gửi đi Vientiane kể từ ngày 1er mars trở đi cứ ngày thứ bảy sẽ chở vào Vinh.

Trường mới. — Nay đặt tại hạt lị phủ Kiến-xương tỉnh Thái-bình một trường nữ-học bậc Sơ-đẳng yếu-lược.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20

2067

Tòa án Đại-hình. — Hôm qua mãi đúng 5 giờ tòa mới xử xong việc ăn cắp vải ở tàu hiệu Năm-sao và tuyên án phạt tên Phạm-văn-Hoa, Phạm-văn-Đam và Lê-v-Huynh tức Huyên mỗi tên 2 năm tù về tội ăn cắp vải, tên Ng-văn Kiều tức Bá-Đón 10 tháng tù về tội trữ vải ăn cắp, nhưng cho hưởng án treo vì tên ấy xưa nay là người tính hạnh tốt và có nhiều con cháu hãy còn trẻ tuổi. Tên Lê văn-Huynh tức Huyên hết hạn tù thì phải đi biệt xứ chung thân, vì trước tên ấy đã can án nhiều lần.

∴

Hôm 30 décembre 1923, hồi 5 giờ chiều, tại thành-phố Hanoi có một người làm mướn tên là Hòa-văn-Phương đương đi với em gái ở đường bỗng dưng bị tên Ng-văn-Sót cầm guốc đánh vào mặt bên hữu, máu chảy ra nhiều rồi ngã quay ra đấy chết.

Theo như giấy chứng-chỉ của thầy thuốc khám nghiệm thì người bị đánh ấy hỏng mắt bên hữu, mà người ấy trước đã vì bệnh đậu hỏng mất mắt bên tả rồi. Thành ra hai mắt hỏng cả hai không làm gì được nữa.

Thoạt tiên tên Sót chối không nhận lẽ gì. Sau hỏi lại thì tên ấy khai rằng bắt được người ấy ăn trộm gà của nó thì nó có bắt giao cho người nhà trưởng-phố để giải. Song hỏi người nhà trưởng-phố khai rằng khi đến nơi thì đã thấy người ấy bị thương nằm ở đường, có đứng đấy để canh. Sau này hỏi lại thì tên Sót lại khai rằng có đẩy người ấy ngã, rồi bị thương chứ không đánh.

Tên can phạm trước chưa can án lần nào.

Tòa xét xong tuyên án phạt tên Sót 1 năm tù và bắt phải bồi 50 đồng cho nhà khổ-chủ.

Ngạch Học-chính. — Các viên trợ giáo tập sự có tên sau này được thăng trợ giáo thực thụ hạng tám:

MM. Vũ-mạnh-Tuyên, Đinh-công-Viết, Ng-văn-Vu, Ng-văn-San, Vũ-ngọc-Sang, Ng-xuân-Biệu.

M. Dương-tự-Hướng, giáo học tập sự được thăng giáo học hạng tám.

Ngạch cô đỡ. — Cô Nguyễn-thị-Phin, cô đỡ thực-thụ hạng tư hết hạn nghỉ, nay lại đổi vào tòng sự tại nhà thương Haiphong thay cô đỡ Trần-thị-Hoa sắp về nghỉ.

Ngạch thừa-phái. — M. Phạm-hữu-Thuyên, thừa-phái hạng năm tại châu Điềm-he (Lạng-sơn) nay kiêm chức lục sự tại tòa án đệ nhất cấp châu ấy thay M. Vũ-trọng-Kiên đổi đi Lai-châu.

Ngạch tham-tá Hỏa-xa. — Các viên thư-ký ngạch Hỏa-xa có tên sau này đã thi đỗ tham-tá chuyên nghiệp theo như nghị-định ngày 12 avril 1923 đều được bổ tham tá hỏa-xa hạng năm.

MM. Lê-văn-Cung, thư ký hạng ba, Đoàn-văn-Tình thư ký hạng tư.

Ngạch cảnh-sát. — M. Bùi-nguyên-Nhu, cảnh-sát ở Phú-thọ, được từ chức M. Nguyễn-huy-Sỹ là cựu-binh được bổ thay, lương mỗi năm là 112 đồng.

Thuyên chuyển. — M. Từ-bộ-Thực, tri huyện hạng nhì tại huyện Tam-dương (Vĩnh-yên) nay đổi đi huyện Cẩm-khê (Phú-thọ) thay M. Ng-tử-Thước tạm đổi về tòa nhì phủ Thống-sứ.

M. Bế-Khanh, tri huyện hạng nhì tại Yên-bây nay đổi đi huyện Tam-dương (Vĩnh-yên) thay M. Từ-bộ-Thực.

Bán một cái nhà cho thuê, kiểu xinh, ở chỗ rất tiện có ba lớp mỗi lớp ba buồng.

Hỏi tại: Đường Quan-thánh, số 140

Việt-Nam thanh-niên hội. — Hội V. N. T. N. sẽ mở một ngày hội-tiết vào ngày 13 avril để kỷ-niệm đức Hùng-vương trong ngày ấy, hội sẽ mở nhiều cuộc du-hí ở hội-quán số 5 phố Vọng-đức Hanoi. Trong những cuộc du-hí ấy sẽ có một cuộc chọi gà và một cuộc chọi chim họa-my. Nay hội có lời xin mời các nhà có chim và có gà sẽ đem lại cho chọi chơi. Vậy ai có gà và chim mà muốn cho chọi ở hội-quán hôm ấy thì xin đến bảo trước M. Nguyễn-Kiện ở Route de Huế số nhà 10. Chỉ trừ có chủ nhật và những ngày lễ, còn hôm nào M. Kiện cũng có ở nhà tiếp khách, buổi sáng thì từ 8 giờ đến 10 giờ, buổi chiều thì từ 2 giờ đến 3 giờ. Về những cuộc chọi gà và chọi chim này hội sẽ treo 3 cái giải thưởng to.

Nay cáo thỉnh

Thăng hàm. M. Trương-quang-Tá, tùng cửu-phẩm văn-giai, tổng sư Xuân-lai, phủ Đa-phúc, tỉnh Phúc-yên từ chức nay được thăng chánh-cửu-phẩm văn-giai.

Ngạch đề-lao. M. Nguyễn-văn-Đan là cựu binh được bổ coi đề-lao tỉnh Cao bằng, lương mỗi năm 144 đồng.

Thiếu chút vệ-sinh. — Mấy năm nay, những đường phố ở nhà thương chữa mắt tuy đã có phần phẳng phiu đẹp đẽ và rộng rãi hơn trước nhiều, nhưng còn kém phần sạch sẽ lắm; như là phố Duvigneau và phố Chanceaulme hai bên rãnh ria đường trông thật bẩn thỉu quá chừng. Nước rãnh lâu ngày đọng lại không sao tiêu thoát đi được, ruồi muỗi bâu bám, rác rưởi bừa bãi, cũng vì cái bẩn thỉu ấy mà nước rửa ráy giặt dịa ở các nhà đổ ra thành thử không sao chảy xiết đi được. Không những thế mà thôi đâu, lắm khi trời mưa to nước ở rãnh tràn lênh láng cả trên đường đi, trông lại ghê gớm lắm nữa. Và lại về mùa này thường hay có gió luôn nó đưa cái mùi ô-uế lên thật là khó chịu quá.

Vậy mong rằng quan trên sẽ lưu tâm đến mà sức sửa sang lại cho, khiến cho dân hai phố ấy được nhờ cái ơn vệ-sinh chút đỉnh thì may lắm.

Đ. Đ. T. lai cảo

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Con nước lên xuống — Ngày thứ bảy 1er mars 1924:

Nước lên 29 phân vào hồi 30 phút buổi sáng;

Nước xuống 8 phân vào hồi 40 phút buổi chiều.

Ngày [illegible] 1924:

Nước lên 30 phân vào hồi 1h39 buổi sáng;

Nước xuống 8 phân vào hồi 1h4 buổi chiều.

Ngày thứ hai 3 mars 1924:

Nước lên 31 phân vào hồi 3h25 buổi sáng;

Nước xuống 9 phân vào hồi 3h48 buổi chiều.

Tại tòa án. Phiên tòa ngày thứ năm 28 février 1924 xử những việc sau này:

Tên Ngô-v-Mô ăn cắp 8 cái ổ khóa hòm của nhà Poinsard et Veyret phải ba tháng tù; hai tên ăn cắp gỗ của Mme Bùi-thị-Phương phải mỗi tên tám tháng tù; tên Ng-thị-Ba phải một tháng tù và 250 quan tiền phạt về việc thuê xe chở lậu 20 cân thịt lợn; tên Vũ-đình-[illegible] phải phạt 500 quan về việc lấy trộm men để làm rượu lậu; một tên cu-li ăn cắp rượu mạnh (Rhum) ở Sáu-kho phải ba tháng tù.

Chủng đậu. — Ngày thứ năm ở hạt Phụng-pháp có 746 người lại chủng đậu.

Cái nạn hằng ngày. Hồi 8 giờ tối thứ năm tên Ngô làm thợ ở sở Máy-sợi vô ý ngã lăn xuống hố vôi đang tôi dở bị bỏng cả hai chân.

Người ta đã cho đưa tên Ngô lên nhà thương để chữa thuốc.

Thi bằng lái xe ô-tô. — Vì lẽ một viên trông nom về việc thi bằng lái xe ô-tô yếu mệt nên kỳ thi ngày thứ sáu 29 février 1924 phải hoãn đến ngày khác.

Chó cắn. — M. Médrano vừa bị con chó mực của M. Hợp là ký-lục sở Lục-lộ Ngoại châu cắn phải chân trái. Vết thương cũng chẳng lấy gì làm nặng, nhưng con chó phải đưa vào sở Thú-y xét nghiệm

Thi bằng lái tàu thủy. Đến 15 avril 1924 ở Haiphong sẽ có kỳ thi bằng lái tàu thủy. Ai muốn dự thi phải làm đơn bằng tín-chỉ cho quan Thống-sứ Bắc-kỳ rồi đưa nộp quan thủ-hiến trong hạt để ngài chuyển giúp.

Đầy tớ bất lương. — Tên Ng-v-Hương và Trần-v-Cương ở cho chú Chong chong-Foch buôn bán ở phố Commerce số nhà 17 đồng mưu ăn cắp của chủ một cái đồng hồ đeo tay bằng vàng.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình là, làm trò-cười cho trẻ con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem tới so sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày tháng 7 tháng mười, nước-hóa Khải-định 3 làm ba, tàu Nhật-bản phong lời chân phủ rằng :

« Thần nay đã được phò-công các MONTÈS gọi ông, cứ chỉ nên một thứ rượu bổ để tặng ngự dụng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước các phẩm thị gửi cho qui được phòng chỗ-ông để là khoái-lạc.

Châm thế.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay, chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sát chai cách lẻ 25 cent một chai, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quí, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

5è, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư kẻ báo này.

Savon Cadum

Savon tinh anh, như

SAVON CADUM

thì tẩy làm hữu ích cho vệ-sinh da người.

Và lại savon này tiện lắm, gì người ta dùng nó tới cùng, không bẻ chúc nào, mà lại lâu giải bằng hai cục savon thường.

Giá mỗi cục Savon Cadum là Hai quan tiền Langsa.

2 f. 00

ĐÃ NGON LẠI BỔ

Rượu GENO KOLA COCA là một thứ rượu rất bổ, pha lẫn với thứ rượu nho Grenache.

Rượu này của ông L. BLANC là người nổi-nghiệp J. BLANC, quan bảo-chế nhất hạng chế ra.

Đã ngon lại bổ giá tiền cũng lại rẻ, chỉ có 2 f 40 một chai lit.

Mỗi ngày ta chỉ dùng uống trước khi ăn cơm một cốc con thì thực là tốt.

Bán tại hiệu Bảo-chế J. BLANC 31, phố Tràng-tiền Hanoi. 2099

HỘI-ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

Lời bá-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-ích:

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 nay, thời sẽ kết sổ, thôi sự nhận các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa giao cho ông ấy là TAIGNEAU, là Giải-Tân-Viên, ở số 3 phố Jauréguiberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 31 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ mất quyền đòi hỏi về số tiền mình gửi.

Giải-Tân-Viên

P. Pon : CHATAIGNEAU.

A. M. GRENES.

2004.

Vì đi xa mà bán ruộng

Một khu ruộng 3.000 mẫu ở địa-hạt tỉnh Quảng-yên.

Việc làm rất lợi, xưa nay chưa từng có.

Muốn hỏi điều gì thì hỏi tại Mᵉ Henri, Quản-lý văn-khế tại Haiphong. 3762

HIỆU

MINH-DƯƠNG

MẠI-CHÍNH TỔNG-CỤC

của Đông pháp Yên-thảo công-ty

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ

Giữa phố hàng Gai số 83

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ô hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra, không dè được, tưởng oai việc trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ.

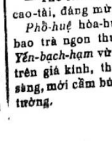
• Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-bộ ba chuồng mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. •

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi

PHOSPHATINE FALIÈRES là một món vật thực khó mà hèn chước được

Đã có tánh dưỡng như sữa, mà lại ngon ngọt, dễ ăn. Dùng nuôi con nít và để dưỡng những kẻ tỳ vị yếu. Phải đòi cho thiệt hiệu Phosphatine-Falières

Coi chừng kẻo lầm đồ giả giá, hắc chước theo bột thân hiệu

PHOSPHATINE FALIÈRES

Bột nầy bán cùng xứ, tại PARIS thì ở đường de la Tacherie, môn bài 6

Tên Ng-văn-Cận 23 tuổi, làm công cho Đỗ-văn-Bậc là chủ thuyền ở Hải-dương lấy trộm của chủ số tiền 36 đồng và quần áo đáng giá là 15 đồng nữa.

Cả ba tên đều bị bắt lương trên này đã phải bắt tống giam để hậu xử.

VĨNH-YÊN

Thưởng-hàm — Được thưởng-hàm về dịp tết :

Thăng tùng bát-phẩm văn-giai : M. Lưu-văn-Đang, chánh-tổng tổng Tam-long, huyện Bình-xuyên.

Thăng chánh cửu-phẩm văn-giai : MM. Đàm-văn-Ốc, chánh-tổng tổng Tang-đỗ, phủ Vĩnh-tường ; Vũ-quang-Bai, chánh-tổng tổng Dao-ky, huyện Lập-thạch ; Nguyễn-văn-Dương, chánh-tổng tổng Hiển-cương, phủ Vĩnh-tường.

Thưởng tùng cửu-phẩm văn-giai : MM. Nguyễn-khắc-Lâm, chánh-tổng tổng Hương canh, huyện Bình-xuyên ; Đào-văn-Tiện, phó-tổng tổng Hòn-ngạc, huyện Yên-lạc ; Nguyễn-văn-Bông, lý-trưởng xã Cẩm-khê, huyện Yên-lạc ; Lê-văn-Cần, phó-tổng tổng Thu-xa, huyện Yên-lão ; Nguyễn-văn-Thụy, lý-trưởng xã Vân-thục, huyện Lập-thạch ; Nguyễn-văn-Đô, lý-trưởng xã Tiên-đình, huyện Lập-thạch ; Khổng-văn-Bình, lý-trưởng xã Phan-du, huyện Lập-thạch ; Nguyễn-văn-Tế, lý-trưởng xã Ngoại-trạch, huyện Bình-xuyên ; Hoàng-văn-Đoàn, lý-trưởng xã Sơn-bình, huyện Lập-thạch ; Đỗ-văn-Thuần, lý-trưởng xã Yên-on-nội, huyện Yên-lạc ; Lê-văn-Chuẩn, lý-trưởng xã Nam-ha, phủ Vĩnh-tường ; Lê-văn-Thực, lý-trưởng, xã Ngô-lâm, huyện Yên-lạc ; Nguyễn-văn-Toán, lý-trưởng xã Quang-viên, huyện Lập-thạch ; Trần-văn-Dinh, lý-trưởng xã Đào-nội, huyện Lập-thạch ; Trần gia-Phán, lý-trưởng xã Dương-theo, huyện Lập-thạch ; Ngô-văn-Khôi, lý-trưởng xã Hữu-bằng, huyện Bình xuyên. *(Còn nữa)*

NAM ĐỊNH

Quan Sứ mới. — Hôm kia (28-2) quan Sứ mới Giran đã về thăm tòa sứ Nam-định. Quan Gouffeuil ngài đến 7 mars này thì sẽ cùng quan Giran bàn giao để 13 xuống tàu.

Buổi diễn kịch đặc biệt. — Tối hôm thứ tư 27 février mới rồi tại rạp Comédie phố Đồng-khánh đã mở cuộc hát cải-lương. Không thấy buổi hát nào đông như thế và được công chúng hoan-nghênh như vậy.

Hàng ghế trên thì có quan Tổng-đốc Trần-văn-Thông và quý phu-nhân, quan Docteur Ragain và quý phu-nhân, quan Thương-tá, các ông tham, các ông phán, ông giáo, các nhà phú-thương Nam và Khách, các nam nữ học-sinh đông không biết đâu mà kể, về sau không thể bán vé được nữa, vì không đủ ghế và chỗ ngồi.

Đúng 8 giờ 15, ông Ngọc ở rồi thì cùng chư khán giả ông giáo Thanh bằng mấy câu tiếng Pháp rồi ông Ng-văn-Tuấn nói đại-khái như sau này :

Hát bội tức là hát tuồng thường, là cái nghề của con nhà nghèo, bọ buộc phải học thuộc lòng những câu hát sáo gò ép để để cất giọng. Hát tuồng thì về một đeo râu, nào mũ nào mãng,

(Xem trang thứ tư).

HỎI BÁO NAM PHONG

Xem NAM-PHONG số 77 vừa rồi thì biết ông Tùng-Vân lại nghĩ thảo chương-trình theo lối hài-hước. Thiên-chức muốn nhờ ông thảo giúp cái chương-trình cuộc thi rượu. Cô-nhân (đố biết là ông bà nào) có câu rằng :

« 桑 姿 世 界 人 如 夢
« 逝 戲 天 華 我 亦 徘 »

« Thế giới mùa-mênh người dở ngủ,
« Văn chương pha-riếu tớ ra hề. »

Ông Tùng-Vân nghĩ sao? chi xin ông nhớ cho rằng ai chiếm được giải quán-quân thì biếu một trăm cuốn Tái-sinh-duyên (sử tích Mạnh-lệ-Quân), mỗi cuốn giá 0$90.

Hi-đình, Nguyễn-văn-Tôi

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Tên tôi là Nguyễn-đăng-Hạnh, ở phố rạp hát tỉnh Bắc-ninh có nhời đăng lên báo để các độc-giả biết rằng, tôi có một đứa con gái, 17 tuổi, tên là Nguyễn-thị-Lộc đi từ hôm 19 ta, hỏi bốn gió, hình dạng đứa con gái ấy người thì đen, mặt dài, mặc trong cái áo vải đồng lăm, ngoài cái áo bông cộc, quần sồi, đầu đội khăn vuông, tai đeo đôi khuyên vàng ; xin các ông các bà ở xa ở gần ai tìm thấy hoặc biết tin nó đích ở đâu, xin các ông các bà làm ơn bảo cho biết, hay là bắt được nó đưa đến nhà chúng tôi ở phố rạp hát tỉnh Bắc-ninh, xin tạ 20 p.00 cùng tiền phi-tổn bao nhiêu chúng tôi xin chịu

Nguyễn-đăng-Hạnh

235, Rue de Tién - an.

3802

Cần dùng nhiều **CAI DẦU THỰC GIỚI** để đi làm trong miền Thanh-hóa.

Hỏi tại bản-quán, từ 8 giờ đến 6 giờ chiều.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc: các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đàn bà, giầy cườm, giầy kim tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

2017

E. JARDEL

107, Avenue du Grand Bouddha, 107

HANOI

Giám-định kế-toán

được các tòa-án thường và tòa-án cải-trị ở Đông-pháp công-nhận

Làm sổ sách và soát sổ sách

THU TIỀN

Bán, trông nom, cho thuê nhà cửa, đất cát

Mách bảo mọi việc thương-mại và kỹ-nghệ 3801

SÂN-NHIÊN-ĐÀI

Thứ năm vừa rồi bản hội diễn tích hát TUẦN-TỴ, mới 8 giờ rưỡi tối đã bán hết vé, nhiều ngà đi xem phải trở về không, vậy đến chủ nhật 2 mars này bản hội lại đem diễn lại, mời các ngài đến xem sớm kẻo hết chỗ.

Bán vé từ tối thứ bảy và chiều chủ nhật.

Đáng lẽ diễn Cửu-nương đoạt-phu tiếp theo tối thứ bảy trước vì một lẽ riêng phải hoãn đến thứ bảy sau.

Tối thứ bảy 1er mars 1924

KIM-NHAM

Mời các ngài đến nghe hát chèo ! Từ đầu đến cuối toàn giọng hát chèo ! Đào Tửu đóng vai đào điên.

Tối chủ nhật 2 mars 1924

TUẦN-TỴ (CHU-MÃI-THẦN)

Mời các ngài đến lấy vé sớm kẻo hết chỗ như lần trước.

Bán vé từ tối thứ bảy và chiều chủ nhật.

Tối thứ hai 3 mars 1924

Diễn hai tích :

Tích thứ nhất :

LIỆT-PHỤ TUYỆT OAN

(Hát chèo)

Tích thứ hai :

NGỦ LƯƠNG CÔNG-CHÚA

(Trẻ con diễn)

ĐỒNG TIỀN VÀNG, ĐỒNG TIỀN BẠC

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mới chiếu cố.

3045 MẠC-THỊNH kính cáo.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Số 71

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thân-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ chả ngọc phun châu, khắp các quan trong loa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào đánh hỏng-bảo xác-lão thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-BỈNH-KHIÊM dịch thuật

....Trong bọn ấy có một vị tên gọi *Tống-tín*, đã có tiếng là tay thi-sĩ bậc nhất thiên-hạ, thế mà cũng không định nổi được với nàng. Thành-thượng nổi giận, bắt giải *Tống-tín* ra trước cửa Ngọ-môn, đánh 40 ngự-côn, lại sai người đuổi về nguyên-quán. Việc ấy huyên-truyền ở chốn kinh-thành này, hết thảy mọi người đều biết, bởi vậy hai ngài nói sẽ làm cho nàng bị một bữa hổ-thẹn thì tiêu-tăng này dám cả gan mà bảo rằng khó lòng!

Yến-bạch-hạm nghe nói, cười mà bảo *Bình-như-hành* rằng :

— Thế ra *Tống-tín* đã có bẹn-xấu một phen ở đây, vậy mà hôm trước giấu kín, không chịu nói đến.

Bình-như-hành nói :

— Sự xấu của mình, khi nào ai chịu nói ra.

Bình-như-hành lại bảo *Phò-huệ* hòa-thượng rằng :

Bảo-am của sư-phụ đây ở gần *Sơn* tiểu-thư, cho nên sư-phụ chỉ biết *Sơn* tiểu-thư là bậc cao-tài, nhưng chưa biết *Sơn* tiểu-thư chẳng qua cũng một đứa con gái theo đòi vọc-vạch mấy câu thơ vẩn mà thôi. Nàng thường kiêu-ngạo khinh người là chỉ vì trong đời chưa có những bậc anh-tài vậy. Chứ nếu gặp tay chân-chính tài-tử thì tự khắc nàng lại cúi đầu chịu hàng bấy giờ sư-phụ cũng không thể nói khoe có nàng được. Để ngày mai chúng tôi vào thử tài với nàng, rồi sư-phụ sẽ biết.

Phò-huệ hòa-thượng trong lòng cười thầm, cho là đứa ngông-cuồng, nhưng nói ra không tiện, chỉ ậm-ừ mà đáp lại rằng :

— Thế ra hai ngài đây cũng là bậc cao-tài, đáng mừng đáng kính!

Phò-huệ hòa-thượng lại đem một bao trà ngon thượng-hạng ra pha. *Yến-bạch-hạm* vừa uống trà vừa nhìn trên giá kính, thấy có bút mực sẵn-sàng, mới cầm bút đề một bài thơ lên tường.

Đề xong, liền nói :

— *Sơn* tiểu-thư! *Sơn* tiểu-thư! Không biết bao giờ tiểu-thư khỏi bệnh, hãy đề thơ này để nghiệm về sau.

Bình-như-hành chờ cho *Yến-bạch-ham* đề xong bài thơ, cũng cầm bút đề nối một bài ở liền phía sau mà bảo rằng :

— *Sơn* tiểu-thư! *Sơn* tiểu-thư! Nếu tiểu-thư trông thấy hai bài thơ này, chỉ sợ bệnh cũ chưa khỏi, lại sinh bệnh mới mà thôi.

Hai chàng nhìn nhau cả cười, rồi cùng nhau cáo-từ *Phò-huệ* hòa-thượng mà rằng :

— Hôm nay chúng tôi quấy-quả sư-phụ nhiều lắm. Trong mấy hôm nữa, sẽ lại xin đến.

Phò-huệ hòa-thượng nói :

— Kính chào hai ngài! mấy hôm nữa xin mời hai ngài đến!

Phò-huệ hòa-thượng tiễn hai chàng ra đến cửa ngoài.

HỒI THỨ XVI

Lại nói chuyện *Phò huệ* hòa-thượng tiễn *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* ra đến cửa ngoài, khi quay vào trong chùa, lại nhìn hai bài thơ trên tường, rồi cười mà nói rằng :

— Hai bác đồ ngốc kia, diện-mạo thông cũng khôi-ngô, nhưng không hiểu cớ sao lại ngông-cuồng đến như thế. Chúng chỉ toan những sự áp-đảo được: *Sơn* tiểu thư. Khôn hồn thì nói khoác-lác mấy câu, rồi đừng đến nữa, chứ nếu dẫn đến thì dẫu không ra-vẻ, tất cũng bị một phen bêu xấu mà thôi.

Phò huệ hòa-thượng còn đang lẩm-bẩm nói một mình thì bỗng gặp *Sơn-hiền-nhân* lững-thững bước vào, sau lưng theo hai đứa tiểu-đồng. *Sơn-hiền-nhân* trông thấy *Phò-huệ* hòa-thượng đứng quay mặt vào tường mà nói, liền hỏi :

Phò huệ hòa-thượng đang xem cái chi thế?

Phò-huệ hòa-thượng ngảnh đầu lại trông thấy, liền nói :

— Xin cúi chào *Sơn* tướng-công! Mấy hôm nay tướng-công không ra chơi. Tiểu-tăng nghe nói lệnh tiểu-thư bị bệnh, hôm nay chắc đã bình-phục rồi thì phải.

Sơn-hiền-nhân nói :

— Phải! Trong hai hôm nay vì tiện-nữ bị bệnh, cho nên tôi không đi đến đâu. Hôm nay mừng đã bình-phục. Tôi lại thấy chiều trời quang-đãng, vậy mới dạo bước tới đây, chẳng hay hòa-thượng đang ngảnh mặt vào tường nói những cái chi chi thế?

Phò-huệ hòa-thượng nói :

Việc này nói ra thì lại mua một trò cười.

Sơn-hiền-nhân hỏi :

Việc chi vậy?

Phò-huệ hòa-thượng nói :

— Vừa rồi có hai chàng thư-sinh, không biết người ở đâu đến, vào ngồi nhờ trong chùa đây. Một chàng nói là họ *Triệu* và một chàng nói là họ *Tiền*. Tiểu-tăng hỏi đến đây có việc chi thì chúng trả lời rằng muốn vào bái-yết tướng-công. Tiểu-tăng lại hỏi muốn vào bái-yết tướng-công có việc chi thì chúng lại bảo rằng nghe nói *Sơn* tiểu-thư có tài, muốn đến đề thử. Tiểu-tăng thấy chúng người ở phương xa, tuổi hãy còn trẻ, diện-mạo trông cũng khôi-ngô, mới thuật chuyện tiểu-thư cho nghe và khuyên chúng nên về đi, chớ đến mà thêm bẽn xấu. Không biết chúng hay dở thế nào, dám nói là định đến để làm cho tiểu-thư phải xấu. Khi chúng sắp đi, mỗi người lại đề một bài thơ ở trên tường. Chúng hẹn trong mấy hôm nữa, sẽ lại tìm đến để thì tài cùng tiểu-thư, hễ chẳng phải là một câu chuyện nực cười lắm ru!

Sơn-hiền-nhân hỏi :

— Vậy chúng đề thơ ở trên tường đó, phải không?

Phò-huệ hòa-thượng nói :

Bẩm vâng! Chẳng hay chúng nói những cái chi?

Sơn-hiền-nhân mới đến gần xem thì thấy có hai bài thơ từ tuyệt : Bài thứ nhất của *Vân-gian*, *Triệu-tung* đề ; bài thứ hai của *Lạc-dương*, *Tiền-hoành* họa. *Sơn-hiền nhân* xem đi xem lại mấy lượt, có ý lấy làm kinh-ngạc.

Sơn-hiền-nhân bảo *Phò-huệ* hòa-thượng rằng :

— Hai chàng thư-sinh này nói-năng dẫu ngông-cuồng, nhưng lời thơ rất thanh-tân, chẳng hay năm nay trạc độ bao nhiêu tuổi?

Phò-huệ hòa-thượng nói :

— Hai người ấy đều chưa đầy 20 tuổi.

Sơn-hiền-nhân nói :

— Chúng đã muốn đến thử tài cùng tiện-nữ, cớ sao lại bỏ về.

Phò-huệ hòa-thượng nói :

— Vì tiểu-tăng nói là tiểu thư bị bệnh, tất không ra tiếp kiến, cho nên chúng lại bỏ về, nhưng có hẹn trong mấy hôm nữa, sẽ lại tìm đến.

Sơn-hiền-nhân nói ;

— Hễ hai chàng đến thì hòa-thượng nên đưa vào nhà tôi.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

mùa may quay cuồng xen cùng tiếng kèn, tiếng trống. Cách hát như vậy có thể xúc cảm được lòng người không? Còn diễn-kịch cải-lương thì khác, không có những điệu bộ, phục sức ngộ-nghĩnh ấy. Diễn-kịch cải-lương tức là mô tả một câu chuyện đời như hệt sự thực trên sân-khấu bằng những lời nói giản-dị và phong-nhã, những điệu bộ tự nhiên để cho chư khán giả trông lên sân-khấu như thực được mục kích một truyện đời từ đầu đến cuối để có thể những lời trông thấy mà đau đớn lòng . . . ông lại nói diễn-kịch rất quan-hệ đến tri-dục, đức-dục, nó có một cái mãnh-lực cảm-động nhân-tâm mà cải lương chính... Ông nói lâu về kịch tây và thanh-giả con hát bàn các nước văn-minh.

Kế ông nói về địa-vị con hát ở xã-hội Việt-Nam cùng cách đối-đãi của đồng-bào. Ông kể sự-tích ông Đào-duy-Từ ở Thanh-hóa là con người hát-chèo mà khi đi thi bị quan trường nhà Lê đánh hỏng. Ngờ đâu ông Đào-duy-Từ lại là một bực triết-học đại-tài; sau khi đức Thế-tổ Cao-hoàng-đế thống nhất tam-kỳ thì ngài được liệt kê đứng đầu khai-quốc-công-thần. Ông Đào-duy-Từ để lại cho đời hai bộ sách kiệt-tác là Ngoạ-long-cương-ngâm và bộ Hồ-trường-xu-cơ. Đấy sự-nghiệp con một người hát chèo đấy. . . . . »

Ông Tuân nói lưu-loát lắm, trong non nửa giờ đồng-hồ, cử tọa vỗ tay hồi lâu.

Cảnh thứ nhất. — Soạn giả đóng quan Huyện về làng hiếu-dụ cho dân đi Tây. M. phán Thụ đóng vai huyện-hào khéo lắm. Kép Phẩm đóng lý-trưởng thì thực là xảo nghệ, ăn nói tự nhiên.

Cảnh thứ hai. — Nhà nghèo ở nhà quê kép Vụ đóng Trần-Thương đang đập lúa, Melle Đăng đóng Bang-tâm, đang sàng gạo như hệt.

Melle Lung đóng vai con nhài thì không còn chê được chỗ nào, tiếng vỗ tay tặng có như pháo nổ.

Đúng 11 giờ rưỡi, thì tan, các quan đều có lòng chiếu cố, anh em hớn-hở xúm lại bắt tay ông Ng-văn-Tuân và ngợi khen một hồi lâu tỏ tình thân-ái lắm.

Một người đi xem lai cảo

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-BÌNH

Giết người lấy của — Vừa rồi, quan trên mới xét ra một cái án giết người lấy của đã một năm nay rồi. Nguyên đầu đuôi sự trạng cái án mạng ấy như thế này: Có một ông lang quán làng Lệ-sơn thuộc phủ Quảng-trạch, đi làm thuốc trên Lào đã mấy năm nay, tích trữ được hơn ba trăm bạc bèn thu xếp về thăm nhà, song đường sá xa-xôi, sơn-xuyên hiểm trở, đi một mình không tiện, nên phải thuê một người gánh đồ hành-trang đi theo, lại kết bạn đi đường với hai người nữa là tên Cu-em và tên Đồ-Tôn.

Khi bọn lữ-hành ấy đi đến địa-phận Lao-bảo thì gặp phải trời mưa to quá, mà đã xâm xẩm tối, họ mới rủ nhau vào trú chân trong một tập liều tranh kia, mà cái liều này là liều vô chủ đứng một mình giữa chốn tha-ma cách xa thôn lạc lang xóm lắm.

Ông Lang kia cơn nghiện đã nổi, bày xe lọ ra hút, khi đã say lịt cung mấy rồi lăn ra ngủ khì, ba đứa kia cơm nước xong, đã toan đi nghỉ, nhưng chúng con lưỡng-lự, biết ông lang ấy tiền bạc nhiều, áo xống đồ đạc cũng khá, mà trong lúc quãng vắng đêm trường này, thấy người nằm đó mà ngờ ngẩn lòng, bấy giờ máu tham của chúng đã nổi lên dùng dùng, con « ma kim tiền » đã ám-ảnh mất hết lương-tâm của chúng rồi.

Tên Cu-em và tên Đồ-Tôn bảo thằng gánh thuê là tên Nuôi đá h chết ông Lang đi. Tên Nuôi cũng là thằng du-côn, nó bèn lấy cái gậy thật to đánh vào đầu ông lang một cái thật mạnh, chết tươi lập tức. Chúng cùng nhau bỏ thây xuống khe, rồi lấy hết tiền bạc chia nhau, mỗi đứa đi mỗi ngả.

Cách đấy 2 tháng về sau, người vợ ông Lang ở trên Lào không thấy chồng trở về, mà thư-từ cũng không, tuyệt vô âm-tín, bết là chồng mình đã mắc nạn giữa đường rồi.

Lập-tức đầu đơn kể rõ trước sau, quan Công-sứ trên Lào tư giấy về tòa sứ bản tỉnh, tầm-nã trong ít lâu, nay đã bắt được hung-thủ rồi.

Thực là trời kia không dung đứa gian-tà vậy.

THUỐC CHỮA BỆNH THƯƠNG GÂN

Ai mà làm lụng mệt nhọc thái quá, cử động nặng nề, buồn rầu nghĩ ngợi thì hưởng ra mấy thứ bệnh thương gân, khi đã bị bệnh thì đêm không ngủ được, có ăn cơm gì ngon

cũng không biết mùi vị gì được. Thuốc Neurinase là của một viện học-sinh ở Paris (Pasteur) thành Paris chế ra. Thuốc này làm cho gân cốt bình yên và ngủ được em dần, lại thêm bổ bổ. Người gì kể cả ông đều dùng cả. Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2065

Hiệu GIU-ICH tức là Công-ty CHU-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các màu dát dầu CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2055

Nếu các ngài mệt nhọc, yếu đuối, thì nên uống thuốc Pilules Pink, kẻo sau lại hối rằng sao không uống sớm.

Thuốc Pilules Pink bổ huyết và bổ gân, làm cho ngon miệng, và dễ tiêu. Thuốc ấy chữa các bệnh gốc bởi huyết xấu, thần kịch mệt rất là thần-diệu.

Thuốc Pilules Pink bán tại tất cả các hàng bào-chế.

Kính đeo mùa xuân

Bản-hiệu mới sang nhiều thứ kính đeo mắt cực đẹp.

Xin mời quí-khách quá bộ chiếu-cố cho.

Vạn tạ

TONG-YUNE-TAI VING-KY

49, Phố hàng Ngang, 49

HANOI

2066

QUINQUINA CUSSAC

BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cái vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới dau khỏi được phục-sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt-rét cùng bệnh mệt nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

Hiệu GUIONEAUD FRÈRES

HANOI — HAIPHONG

Đứng làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

Nhà Bán-đồ « TAM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bản từ tám giờ sáng.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc ại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất quí** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

痔醫林桂號

ĐỐI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (tức là bệnh lòi tũ) thực nhiều người mắc phải, có ông những lo đau đớn, như còn đến khi đại tiện mang rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người làm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng có sau khó khỏi.

Khi đưa chữa bệnh này đến đang đau cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi đang tâm nghiên cứu một cách một chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thôi những nỗi mạn tự kỳ rung rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lang như thường không mất thì giờ. Vậy ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến.

65. TCHUONG-QUAY-LAN

35, Phố mới Brosse. — HANOI

Giảng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 6 giờ.

Các lĩnh xa đều sin hầu tiếp.

Tàu tỷ sin trả lời ngay.

2096

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA HIỆU C. J. BONNET LÀ TỐT HƠN CẢ

PACHOD Frères & Cie Lyon

Hỡi các ông mắc phải bệnh linh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại. Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

2093

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

THUẬN-THÀNH

POITIER — CHAPELIER

HANOI — 7, Rue des Cuirs, 7 — HANOI

Bản-hiệu mới in xong Catalogue 1924, nhiều kiểu đẹp, xin mời các Quí khách chiếu-cố.

Chủ-hiệu: NGUYỄN-TIẾN-HÀM kính-mời

2096

NÊN CẨN THẬN!!

Thường thường cứ dẫn mua bức chì tôi hay thấy các ngài kêu nhức đầu và sổ mũi, cũng vì là các ngài không để ý đến cái mũ, nếu mũ đội mà nắng quá hay là mồng quá thì thường hay mắc phải những bệnh ấy mà cũng có khi sinh ra chứng cảm-thử có thể hại đến tính mệnh người được; cho nên chúng tôi đã chịu suy sét mới tìm ra cách làm các thứ mũ bằng liège trước nhất ở Đông Pháp, đội trong mùa bức rứt nhẹ và mát, kiểu đẹp on các mũ ngoại-quốc và đủ sức các nắng ở các nơi nào nhiệt như là ở xứ ta.

Nếu các ngài dùng một cái mũ như thế thì xin chớ ngại gì cả, mà muốn mua các thứ mũ bằng liège ấy thì xin cứ đến hiệu « HAI-CHINH » 74 và 76 ở phố Cầu-gỗ, Hanoi mà chỉ duy có một hiệu chúng tôi làm được thứ mũ bằng liège ấy thôi.

Kính cáo

AU BONHEUR DES KONKINOIS

HAI-CHINH

74-76. Rue du Pont-en-Bois, Hanoi

2072

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

補補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*

Ông L. BLANC *(người nhà-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC

71 phố Trang-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2099

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 實

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

京東河內行街蒲竹八號

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đã bán Tết này thì thật là tinh sảo, thừa đã làu-làm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.

Xin các qui-khách có lòng chiếu cố thì mau đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đêm ngày đến bản hiệu cũng xin nhất luật đối đãi.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA, Bijoutier

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

2032

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN